

Identifying and Explaining the Dimensions, Components and Indicators of Attracting Foreign Students in the University System with Emphasis on the Curriculum

Leila Salimi¹, Mostafa Ghaderi^{2*}, Masomeh- Sadat Abtahi³, Alireza Sadeghi⁴

1. Doctoral student of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Science and Research Unit, Tehran-Iran.
2. Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran-Iran.
3. Assistant Professor of the Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran-Iran.
4. Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Received: 2024/05/19
Revised: 2024/10/08
Accepted: 2024/11/10

Keywords:

foreign student attraction, curriculum, international students, university system, qualitative research

Abstract

Despite the increasing number of international students in Iran, there is limited knowledge regarding the identification of components that attract foreign students within the university system, with a particular emphasis on the curriculum. Accordingly, this study aimed to identify and explain the dimensions, components, and indicators of attracting foreign students in the university system with a focus on the curriculum. The research is applied in purpose and qualitative in method. The participants were experts and heads of international faculties at Razi University of Kermanshah. Data were collected through 12 semi-structured in-depth interviews until theoretical saturation was achieved. The data were analyzed using coding at three levels: open, axial, and selective. Triangulation was used to ensure data validity. The findings comprised 60 indicators and 18 components including: the university's scientific status, academic collaborations, knowledge sharing, scientific language proficiency, cultural dissemination and transfer, media advertising, economic and commercial factors, structural factors, laws and policies, expansion of international knowledge, international content, regional cooperation, transnational curriculum, mutual understanding and sustainable peace, knowledge economy, training of international individuals, and the country's scientific capabilities. These reflect the perspectives of experts and faculty members regarding the components of attracting foreign students and the curriculum. Based on the results, universities need to take steps toward developing international academic relations in the curriculum domain to achieve outcomes such as mutual understanding and sustainable peace, transition to a knowledge-based economy instead of an oil-based one, training of international individuals, and advancement in science and technology.

Citation: Salimi, L., Ghaderi, M., Abtahi, M.S., & Sadeghi, A. (2025). Identifying and Explaining the Dimensions, Components and Indicators of Attracting Foreign Students in the University System with Emphasis on the Curriculum. *Journal of Curriculum Research* Vol.14, No.2, Ser 28. 189-208.
DOI: <https://doi.org/10.22099/jcr.2025.7999>

* Corresponding Author: E-mail address: Alireza_Mahdikhani@yahoo.com

COPYRIGHTS ©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the Original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publisher

Extended Abstract

Introduction

Educational cooperation is considered a capital for the future of diplomatic relations between nations. Meanwhile, universities that are usually created to solve society's problems have undergone changes. Since most of the political elites are chosen from academics, expanding international scholarships and accepting foreign students is a way to introduce our culture and society to the leaders, politicians and senior managers of the future countries of the world. Also, university relations can strengthen political and economic relations between governments. Therefore, scientific development is a multifaceted movement that occurs in the international environment, the phenomenon of globalization of economy and culture on the one hand, and the cosmopolitan issue of science and technology. Another growing trend is increased international activities. The free and unrestricted movement of the world's information capital, of which the movement of students, researchers and innovators is a part, is the basis for the formation of human capital in the framework and global standard. In this regard, curricula, which are one of the main pillars of higher education, cannot remain the same over time, because today technology has changed the face of societies, and the natural process of all societies requires new ideas at any time. In such a situation, the curriculum must be adapted to the demands of the new world every day. Relevant authorities in universities and higher education are trying to make changes in their curricula in different ways to adapt to new developments. Based on this, the current research was conducted with the aim of identifying and explaining the dimensions, components and indicators of attracting foreign students in the university system with an emphasis on the curriculum.

Research Questions or Hypothesis

1- Identifying and explaining the dimensions and components of attracting foreign students in universities, emphasizing the curriculum

2- Determining indicators related to the components and dimensions of recruiting foreign students in universities with emphasis on curriculum

Methods

The current research was conducted in terms of practical purpose and qualitative study method. The strategy used in this research is Strauss and Corbin's foundational data theory. The statistical population includes experts and faculty members, professors, managers and heads of international offices of Razi University of Kermanshah, who have executive records and are known as knowledgeable experts. Sample size and sampling method: In this research, sampling is purposeful. In the present study, these people were selected purposefully. First, the office of international affairs of the university was referred to, and the experts of this office are several managers and professors who have one or more indicators. Then they were scheduled for an interview. Each interview session lasted about an hour and a half, and at the end of each interview, the researcher asked the participants if there were other people who could provide useful and appropriate information to him, and some participants asked other people for They introduced doing this. Interview, if needed, the researcher communicated with them and a total of 12 professors and experts were selected

The data collection tool for collecting qualitative data in this research was a semi-structured in-depth interview. The researcher analyzed the interview process of the participants to complete the incomplete items by getting new information from the new participant. After conducting 12 interviews with professors. And the experts came to the conclusion about the concepts, main and secondary components that were repeated in the previous interviews and the researcher has reached saturation. Validity and reliability of the tool: In order to ensure the validity of the tool and to ensure the correctness of the researcher's findings, adaptation strategies by members, peer review and collaborative and researcher reflection were used. They reviewed the

results and expressed their opinion about them. Several educational science professors reviewed these findings and commented on them. At the same time, the participants were helped in the analysis and interpretation of the data, and according to the background, the researcher tried in the context of the curriculum by relying on open-ended questions and coding with an open mind and considering the main problem of the research. In the form of a systematic model, it should be done in order to avoid bias as much as possible. The method of intra-subject agreement between two coders was used

Results

According to the results of the current research, universities need to take steps in the field of developing international academic communication in the field of curriculum to attract foreign students, which is a strategy for the development of international academic communication in the field of curriculum. To witness the consequences of understanding and sustainable peace, a knowledge economy instead of an oil economy. It was the education of international people and the development of science and technology. Therefore, the model presented in this research can be a guide for universities and higher education in this field.

Discussion

Overall, the findings confirmed the six dimensions of the basic theory. The categories that shape the attraction of foreign students to the development of international university communication in the field of the curriculum emerged in the form of a paradigmatic model, which included causal factors in 3 categories including: the academic status of the university, academic communication and knowledge sharing. Strategic factors were identified in 4 categories including: the expansion of knowledge between International, international content, regional consensus, transnational curriculum were identified. Background factors⁴ categories including: knowledge of scientific language, social

interactions, dissemination and transmission of culture, media advertising were recognized as background categories in the research model. Intervening factors³ categories include: economic and commercial, structural factors, laws and policies in this research model and consequences⁴ categories that include: understanding and sustainable peace, knowledge economy, education of international people, development of science and technology as central categories in the consequences in the model Research is considered. which reflects the views of experts and faculty members regarding the dimensions of the components and indicators of attracting foreign students .

Keywords: Communication, International, Curriculum, Foreign

شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه‌درسی

لیلا سلیمی^۱ ID، مصطفی قادری^۲ ID، معصومه سادات ابطحی^۳ ID، علیرضا صادقی^۴ ID

۱. دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی درسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. دانشیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۳. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۴. دانشیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

با وجود افزایش تعداد دانشجویان بین‌المللی در ایران، دانش کمی در زمینه شناسایی مولفه‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه‌درسی وجود دارد. براین اساس، این پژوهش باهدف شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه‌درسی صورت گرفته است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و به روش کیفی انجام شده است. مشارکت‌کنندگان این پژوهش صاحب‌نظران و روسای دانشکده‌های بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه بود. ابزار پژوهش مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته و مصاحبه‌ها تا ۱۲ مورد انجام و اشباع نظری بدست آمد. داده‌ها به شیوه کدگذاری درسه سطح باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند. برای تعیین اعتبار داده‌ها از روش سه سویه سازی استفاده شد. یافته‌ها شامل ۶۰ شاخص و ۱۸ مولفه: جایگاه علمی دانشگاه، ارتباطات آکادمیک، اشتراک‌گذاری دانش، دانش زبان علمی، اشاعه و انتقال فرهنگ، تبلیغات رسانه‌ای، اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاست‌ها، گسترش دانش بین‌المللی، محتوای بین‌المللی، هم‌اندیشی منطقه‌ای، برنامه‌درسی فراملی، تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین‌المللی، توانمندی علمی کشور بود که دیدگاه صاحب‌نظران و اساتید هیئت علمی پیرامون مولفه‌های جذب دانشجوی خارجی و برنامه‌درسی را منعکس می‌سازد. با توجه به نتایج این پژوهش دانشگاه‌ها برای جذب دانشجویان خارجی نیاز دارند در زمینه توسعه ارتباطات بین‌المللی دانشگاهی در حوزه برنامه‌درسی گام بردارند تا شاهد پیامدهای تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی به جای اقتصاد نفتی، تربیت افراد بین‌المللی و توسعه علم و فناوری بود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۰

واژه‌های کلیدی:

بین‌المللی، برنامه‌درسی، بین‌المللی شدن آموزش عالی، دانشجوی خارجی

استناد: سلیمی، ل.، قادری، م.، ابطحی، م.س.، و صادقی، ع. (۱۴۰۳). شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه‌درسی. مجله علمی پژوهشی «پژوهش‌های برنامه‌درسی» انجمن مطالعات برنامه‌درسی ایران. دوره چهاردهم، شماره دوم، پیاپی ۲۸، پاییز و زمستان ۱۴۰۳. ۱۸۹-۲۰۸.

DOI: <https://doi.org/10.22099/jcr.2025.7999>

* نویسنده مسئول: Alireza_Mahdikhani@yahoo.com

COPYRIGHTS ©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the Original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publisher

مقدمه

آموزش عالی در قرن ۲۱ از عوامل مهم و تاثیرگذار بر جامعه بشمار می‌آید، امروزه اهمیت و فواید ارتباطات بین‌المللی در حیطه‌های آموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌های کشور برکسی پوشیده نیست و تقویت سیاست پذیرش دانشجویان بین‌المللی به یکی از اولویت‌های اصلی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی تبدیل شده است (Azimaraghi, 2017). امروزه بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها و جذب هر چه بیشتر دانشجویان خارجی به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و سیاست‌های وزارت علوم تحقیقات و فناوری تبدیل شده است زیرا بین‌المللی شدن دانشگاه از جنبه‌های بسیاری سودمند است. مهم‌ترین فایده بین‌المللی شدن و جذب دانشجویان خارجی، کسب درآمد برای دانشگاه است. هم‌چنین، تعداد دانشجویان خارجی به این سبب که به عنوان یکی از شاخص‌های بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها بشمار می‌آیند دارای اهمیت است (Maulai, 2018). یکی از راه‌های مناسب برای مواجهه با اثرات ناخواسته پدیده جهانی شدن، بین‌المللی سازی دانشگاه‌ها است، چرا که بین‌المللی شدن با توجه و احترام به مرزها، فرهنگ‌ها و نفع مشترک عمل می‌کند. همین امر سبب شده است که امروزه، جغرافیای تحرک بین‌المللی دانشجویان در حال تغییر است، زیرا تعداد فزاینده‌ای از کشورها در حال حاضر فعالانه درگیر جذب دانشجویان بین‌المللی هستند (Börjesson, 2017).

جذب دانشجوی خارجی اگرچه تنها یک جنبه از بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها را پوشش می‌دهد، اما محرکی است که به تدریج و لزوماً به تکمیل زیرساخت‌های بین‌المللی سازی دیگر نیز می‌انجامد بررسی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در دنیای متحول امروزی جهانی شدن فرهنگ، اقتصاد، سیاست و فناوری، جذب دانشجویان خارجی به فرآیند جهانی شدن و تولید علم و فناوری و غنی‌سازی فرآیند آموزش کمک می‌کند (ZakerSalehi, 2018). در دهه‌های اخیر جذب دانشجوی خارجی به یکی از اولویت‌های اصلی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی تبدیل شده است، به طوری که دانشگاه‌ها در راستای کسب درآمد اقتصادی، ارتقای کیفیت آموزشی، درک اجتماعی - فرهنگی، شهرت و غیره به سمت این سیاست حرکت کرده‌اند (Fathi Wajargah et al., 2012). این در حالی است که برای کشورهای میزبان، دانشجویان بین‌المللی ممکن است منبع درآمد مهمی در بخش آموزش باشند و ممکن است از راه مشارکت در بازار کار به عملکرد اقتصادی کشور کمک کنند. برای کشورهای مبدأ، تحرک دانشجویان ممکن است به عنوان استعداد از دست رفته یا «فرار مغزها» تلقی شود. با این حال، چنین استدلال می‌شود که مهارت‌های به دست آمده توسط دانشجویان بین‌المللی می‌تواند به ایجاد دانش کمک کند که این می‌تواند به نفع کشورهای مبدأ باشد که این کار از راه «گردش مغزها»، یعنی حالتی که دانشجویان با تحصیلات عالی به کشور مبدأ خود باز می‌شوند، ایجاد می‌شود (Hazelkorn, 2011).

برنامه درسی، مهم‌ترین مولفه نظام آموزش عالی هر کشوری بشمار می‌آید و جوهره هر نوع آموزشی است که در ترکیب با روش‌های موثر تدریس کارآمدی و اثر بخشی نظام آموزشی را تضمین می‌کند. از این رو، تعیین ساختار بهینه نظام برنامه‌ریزی درسی و انتخاب و سازماندهی محتوا از جمله دل مشغولی‌های سیاست‌گذاران نظام آموزشی بوده است که ضمن ترسیم چگونگی و حدود و انتقال دانش و مهارت‌ها با تجربه و وسیع علمی برای دانشجویان بشمار می‌آید (Fathi Momeni Mahmoudi, 2008 & Wajargah). بنابراین، برای جذب دانشجوی خارجی باید بر تدوین برنامه‌های درسی تمرکز کرد؛ لذا، می‌توان با اتخاذ سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی و تاکید بر مولفه‌های بین‌المللی سازی برنامه درسی تمام دانشجویان را مورد هدف قرارداد (Niazi&Sharmam, 2020). باتوجه به رویکردها و مصادیق ذکر شده، برنامه‌های درسی که یکی از عناصر اصلی آموزش عالی می‌باشند در طی زمان نمی‌توانند یکنواخت باقی بمانند زیرا امروزه فناوری چهره جوامع را تغییر داده است و روند طبیعی کلیه جوامع در هر زمان اندیشه‌های جدیدی می‌طلبد.

درچنین شرایطی برنامه‌درسی باید هر روز خود را با خواسته‌های دنیای نو تطبیق دهند. مسئولان مربوطه در دانشگاهها و آموزش عالی سعی دارند با روش‌های گوناگون برای تطبیق با تحولات جدید تغییراتی در برنامه‌های درسی خود به‌وجود آورند (Arefi, 2007). پس ضرورت دارد ایران برای گسترش روابط علمی بین‌المللی و عقب‌نماندن از کشورهای منطقه به سوی سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی بویژه جذب و پذیرش دانشجویان بین‌المللی حرکت نماید تا بتواند دانشجویانی تربیت کنند که دارای صلاحیت‌های لازم درسطح جهانی باشند.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

عصر جامعه اطلاعاتی نیازمند استفاده از مکانیزم‌ها و ابزارهای جدید در عرصه‌های گوناگون از جمله نظام آموزش عالی است (Onkovych, 2019). رشد فزاینده ارتباطات علمی در گستره جهانی زمینه‌ای مناسب برای همکاری‌های علمی بین‌المللی فراهم آورده و دانشگاهها به مثابه یکی از عناصر اصلی و تعیین‌کننده موفقیت کشورها از این قاعده مستثنی نبوده و تلاش‌های بی‌وقفه برای یافتن هویت بین‌المللی داشته‌اند (Khorasani, 2016). با توجه به شرایط وامکانات موجود بسیاری از کشورها برای گسترش ارتباطات بین‌المللی علمی، سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی را در اولویت‌های سیاست علمی خود قرار داده‌اند و بسیاری از دانشگاهها بر تاثیر مهم بین‌المللی سازی در شکل‌گیری ماموریت‌ها، برنامه‌ریزی‌های استراتژیک و اقدامات عملیاتی دانشگاه اذعان دارند (Tamat, 2020).

از آنجایی که بیش‌تر نخبگان سیاسی از میان دانشگاهیان انتخاب می‌شوند، گسترش بورسیه‌های بین‌المللی و پذیرش دانشجویان خارجی راهی برای معرفی فرهنگ و جامعه ما به رهبران سیاسی و مدیران ارشد کشورهای آینده جهان است. همچنین، روابط دانشگاهی می‌تواند روابط سیاسی و اقتصادی بین دولت‌ها را تقویت کند (Mohseni Sahi, 2014). از آنجایی که همکاری‌های علمی بین‌المللی بین دانشگاهها، فرصتی را برای گسترش ارتباطات جهانی و محلی و امکان ادغام ابعاد بین فرهنگی در پژوهش و آموزش را فراهم کرده (Jones, 2016) و نیز باعث ایجاد ظرفیت تحقیقاتی برای موسسات آموزش عالی شده (Ayah R, 2014) و از همکاری‌های آموزشی بین‌المللی از قبیل برنامه‌های تحصیل درخارج از کشور و بین‌المللی سازی برنامه‌های درسی پشتیبانی می‌کند (Mehravari, 2019).

امروزه بین‌المللی سازی برنامه‌های درسی بومی، ملی و محلی داخل هر کشور ارجحیت دارد بین‌المللی سازی برنامه درسی (IOC) به معنای تلاش برای دادن وجهه‌ای بین‌المللی به برنامه درسی سازمان‌ها و نهادهای آموزشی می‌باشد و سه برداشت از آن مطرح می‌شود: برداشت اول بین‌المللی کردن مطالعات برنامه درسی. برداشت دوم ماهیت برنامه‌های درسی دانشگاهها به لحاظ محتوا و روش و برداشت سوم بین‌المللی کردن خدمات برنامه درسی. مهم‌ترین امر موجه این برداشت حاضر شدن دانشجویان خارجی در دانشگاهها و سپس گسترش شاخه‌ها و شعب این دانشگاهها درسطح دنیا و ممالک گوناگون و تولید و ظهور فناوری‌های جدید نظیر فناوری اطلاعات و ارتباطات برای عرضه هرچه بیش‌تر برنامه‌های درسی به صورت آنلاین به اقصی نقاط دنیا می‌باشد (Fathi Vajargah, 2016). بنابراین، برای جذب دانشجویان خارجی باید روی تدوین برنامه‌های درسی تمرکز کرد. لذا، می‌توان با اتخاذ سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی و تاکید بر مولفه بین‌المللی سازی برنامه درسی تمام دانشجویان را مورد هدف قرارداد (Maneshgar et al., 2020). در این راستا پژوهش‌هایی توسط پژوهشگران صورت گرفته که به برخی از آنها اشاره شده است:

پژوهش (zahed babelan, 2021) با عنوان طراحی مدل توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد نظریه داده بنیاد نتایج پژوهش حاکی از آن بود که دانشگاهها برای کسب اعتبار، برندسازی، افزایش

کیفیت و درآمدزایی نیاز دارند که در زمینه توسعه فعالیت‌های علمی و بین‌المللی گام بردارند. نتایج پژوهش (Jalilvand et al., 2019) نشان داد معیارهای حداقلی جذب دانشجوی خارجی که شامل حیطه‌های علمی، آموزشی و عمومی بود. تمامی اساتید (۱۰۰٪) تمایل به مشارکت در جذب دانشجوی بین‌الملل و بهره‌مندی از حضور آنها در سطح دانشگاه داشتند و (۸۶/۹۰٪) از اساتید معتقد بودند که دانشجویان بین‌الملل نیاز به کلاس‌آشنایی با مذهب و فرهنگ ایران را دارند. نتایج پژوهش (Panahi et al., 2019) نشان داد که اجرای استراتژی بین‌المللی سازی در خانه که در قلب آن بین‌المللی سازی برنامه درسی از محوری ترین مفاهیم است مقدم بر اجرای بین‌المللی سازی فراسوی مرزها برای نظام آموزش عالی ایران است. پژوهش (Mehdi & Barani, 2018) یکی از رویکردهای اصلی همکاری‌های بین‌المللی آموزش عالی، جذب دانشجوی بین‌المللی است. دانشجویان به عنوان یکی از مهم‌ترین ذی‌نفعان فرایند آموزشی، گروهی هستند که بخش عمده برنامه ریزی و بودجه هر کشور را به خود اختصاص می‌دهند. برای جذب دانشجویان بین‌المللی اعضا هیئت علمی مدیران، زیرساخت‌های سخت و نرم، کارکنان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، اهمیت تعیین کننده دارند. پژوهش (Zamani Menesh & Mohammadi, 2014) نشان داد که شناسایی پیشرفت‌های علمی به مردمان دیگر کشورها بویژه کشورهای همسایه از طریق مسئولان سیاسی و ترغیب آنها به تحصیل در کشور و گسترش دیدگاه چندفرهنگی در جامعه برای پذیرش دانشجویان بین‌الملل و برقراری ارتباط با آنان از راه تدریس هرچه بیشتر زبان انگلیسی و سیاست تمرکز زدایی در مسئولان اجرایی دانشگاهها در جهت خودکفایی اقتصادی مفید می‌باشد. یافته‌های پژوهش (Zandi et al., 2017) حاکی از آن است که رویکرد غالب دبیران در اهداف نقش معلم و نوع ارزشیابی، دورویکرد علمی دانشگاهی و کارایی اجتماعی است این در حالی است که در دو رویکرد بازسازی اجتماعی و یادگیرنده محوری پایین تر از متوسط هستند. همچنین، با توجه به میانگین‌های گزارش شده دبیران از میان دو رویکرد مورد توجه ابتدا به رویکرد علمی دانشگاهی و سپس به رویکرد کارایی اجتماعی توجه داشتند.

نتایج یافته‌های (Mansouri Goregoer et al., 2015) حکایت از آن داشت که بایستی میان جهانی شدن و بین‌المللی کردن برنامه‌های درسی تمایز قائل شد و اثرات واقعی تحولات ناشی از جهانی شدن و بین‌المللی کردن برنامه درسی می‌بایست مورد توجه متخصصان و البته، برنامه ریزان درسی قرار گیرد و عناصر برنامه درسی اهداف، محتوا، روش و ارزشیابی در این عصر تحت تاثیر تحولات یادشده از ویژگی‌هایی برخوردار می‌گردد که آنرا از سایر برنامه‌های پیشین متمایز می‌سازد. نتایج پژوهش (Laureti et al., 2022) نشان داد که سیاست‌های مهاجرتی دولت و برنامه‌ریزی آموزشی با کیفیت و همچنین، جذب استعدادها و خارجی و غیر بومی از عوامل اصلی جذب دانشجوی دکتری خارجی در اروپا می‌باشد. نتایج پژوهش (Ramiro and Claudia, 2022) حاکی از آن است که راهبردهای آموزشی و علمی، ویژگی‌های یادگیرندگان، استانداردهای متون برنامه درسی، ابزار و وسایل انتقال آموزش، ارزیابی‌های آموزشی و نقش برنامه درسی هم‌چنین، رشد تعاملات بین افراد از سطح ابتدایی تا سطح حرفه‌ای در نظم و انضباط و ارزشیابی برنامه درسی دخیل می‌باشد. نتایج مطالعه (Alaklabi et al., 2021) نشان داد که در زمان کوید ۱۹ بسته شدن راهکارهای آموزشی در محل همراه با محدودیت‌های سفر بین‌المللی، دانشجویان بین‌المللی را در موقعیت‌های مخاطره آمیزی قرار می‌دهد که دانشجویان بین‌المللی نمی‌توانند به خانه برگردند. این عوامل بر امور مالی / بودجه و احساسات آنها تاثیر منفی داشت. حرکت به سمت آموزش الکترونیکی دانشجویان بین‌المللی را در مضیقه قرار داد زیرا نابرابری در بخش آموزش را تشدید کرد. (Williams et al., 2021) در پژوهشی مروری با عنوان اندازه‌گیری چه اهمیتی دارد؟ نقشه بین‌المللی سازی آموزش عالی در آسیا و اقیانوسیه در مورد پیامدهای بین‌المللی شدن آموزش عالی در منطقه بحث می‌کند و از ادبیات انتقادی

موجود استفاده می‌کنند تا بفهمند که چرا ابعاد بین‌المللی شدن بعضا نادیده گرفته می‌شود. (Fragouli, 2020) در پژوهشی مروری با عنوان بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی اظهار داشت که برای بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی یک چارچوب جامع تر مورد نیاز است و از راه تامل در تجربه شخصی، راهنمایی‌ها و توصیه‌های عملی نشان داد که چگونه برنامه‌های درسی در محتوا و عمل بین‌المللی می‌شوند.

در مطالعه (Berchin, 2017) همکاری‌های علمی بین‌المللی را بستری بسیار مناسب برای دستیابی به توسعه پایدار در سطح ملی و جهانی می‌دانند و معتقدند این گونه همکاری‌ها بویژه در زمینه پژوهش و بویژه تالیف مشترک مقالات منجر به حل مشکلات مبهم پژوهشی می‌شود. به اشتراک‌گذاری، تقویت و افزایش دانش همکاران و دستیابی به راه حل‌های نوآورانه. برای مسائلی که جامعه دانشگاهی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، جامع است. یافته‌های پژوهش (Aldieri et al., 2017) نشان داده است که میزان استقبال از همکاری علمی از سوی دانشگاهها بسیار بالاست و به انباشت سرمایه انسانی و سرمایه‌گذاری در سرمایه انسانی برای دستیابی به رشد اقتصادی مناسب کمک می‌کند. در یک نگرش کلی با توجه به ادبیات و پیشینه مرور شده می‌توان بیان کرد برای جذب دانشجو خارجی باید مولفه‌ها و شاخص‌های مرتبط با جذب دانشجو و برنامه درسی شناسایی و تبیین شود. بنابراین با عنایت به مساله اصلی این پژوهش که شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجو خارجی با تاکید بر برنامه درسی می‌باشد اهداف این پژوهش عبارتند از:

- ۱- شناسایی و تبیین ابعاد و مولفه‌های جذب دانشجو خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی
- ۲- تعیین شاخص‌های مرتبط با مولفه‌ها و ابعاد جذب دانشجویان خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و با استفاده از روش مطالعه کیفی انجام شده است. راهبرد مورد استفاده در این پژوهش نظریه داده بنیاد مدل اشتراوس و کوربین است. جامعه آماری شامل صاحب نظران و اعضای هیئت علمی، اساتید، مدیران و روسای دفاتر بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه که از سوابق اجرایی برخوردار بوده و به اصطلاح خبرگان آگاه نام دارند.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش برای انتخاب نمونه از نمونه‌گیری هدفمند که یکی از روش‌های نمونه‌گیری غیراحتمالی است استفاده شده است. هدفمند بدین معناست که بتواند برحسب موضوع، مساله و موقعیت پژوهش گروههای هدف اطلاع رسانی را تعریف بکند. معمولا برحسب محتویات مصاحبه‌های اکتشافی با اطلاع رسانی به روش گلوله برفی مراجعه به اطلاع رسانی دیگری ضرورت می‌یابد. نمونه‌گیری و مصاحبه تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که فرایند تجزیه و تحلیل و اکتشاف به اشباع نظری برسد (Farastkhah, 2015). در این پژوهش این افراد به طور هدفمند انتخاب شدند ابتدا به دفتر امور بین‌المللی دانشگاه مراجعه شد و کارشناسان این دفتر چند نفر از مدیران و اساتیدی که دارای یک یا بیش تر از شاخص‌های مذکور بودند را معرفی کردند سپس با تعدادی از آنها برای مصاحبه هماهنگی بعمل آمد. هر جلسه مصاحبه حدود یک ساعت و نیم طول کشید که در پایان هر مصاحبه پژوهشگر از شرکت کنندگان راجع اینکه آیا آنها افراد دیگری که بتوانند اطلاعات مفید و مناسبی را در اختیار او قرار دهند پرسش نمود و برخی از شرکت کنندگان افراد دیگری را برای

انجام مصاحبه معرفی می‌کردند و در صورت لزوم پژوهشگر با آنها ارتباط برقرار می‌کرد و در مجموع تعداد ۱۲ نفر از اساتید و متخصصان انتخاب شدند که در جدول ۱ مشخصه و فراوانی آن‌ها قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱. داده‌های جمعیت شناختی مصاحبه شونده‌گان

ردیف	جنسیت	میزان تحصیلات	مرتبۀ علمی	سابقه کار	پست اجرایی	زمان مصاحبه
۱	مرد	دکتر	دانشیار	۲۳	هیات علمی	۶۵
۲	مرد	دکتر	دانشیار	۳۲	هیات علمی	۶۰
۳	زن	ارشد	-	۲۰	کارشناس	۷۰
۴	مرد	دکتر	دانشیار	۲۲	هیات علمی	۷۵
۵	زن	ارشد	-	۱۳	کارشناس	۶۰
۶	زن	ارشد	-	۱۵	کارشناس	۶۰
۷	زن	ارشد	-	۱۲	کارشناس	۵۵
۸	مرد	دکتر	استادیار	۲۴	هیات علمی	۶۵
۹	مرد	دکتر	استادیار	۲۶	هیات علمی	۷۰
۱۰	زن	دکتر	استادیار	۲۰	هیات علمی	۵۵
۱۱	مرد	دکتر	دانشیار	۳۰	هیات علمی	۷۰
۱۲	مرد	دکتر	استادیار	۲۷	هیات علمی	۶۵

ترکیب مصاحبه شونده‌گان از نظر تحصیلات به این صورت است که از ۱۲ مصاحبه شونده، ۶۷ درصد دارای مدرک دکتری و ۳۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. از لحاظ سابقه کار نشان داد که ۲۵ درصد آنان دارای سابقه کار ۱۰ تا ۱۵ سال و ۴۲ درصد از آنها سابقه کار ۱۶ تا ۲۵ و ۳۳ درصد از آنها ۲۶ سال به بالا.

ابزار گردآوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌های کیفی در این پژوهش از مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته استفاده شد. پژوهشگر در فرایند مصاحبه از شرکت‌کنندگان داده‌ها را مورد تحلیل قرارداد تا مواردی را که ناقص بوده با دریافت اطلاعات جدید از شرکت‌کننده جدید کامل گردد. بعد از انجام ۱۲ مصاحبه از اساتید و متخصصان در مورد مفاهیم، مولفه‌های اصلی، فرعی به این نتیجه رسید که آنها در مصاحبه‌های قبلی تکرار شده و پژوهشگر به اشباع رسیده است.

روایی و پایایی ابزار

به منظور اطمینان از روایی ابزار و اطمینان خاطر از دقیق بودن یافته‌ها محقق از راهبردهای تطبیق توسط اعضا، بررسی همکار و مشارکتی بودن و انعکاس‌پذیری پژوهشگر استفاده شد که در طی آنها تعدادی از مشارکت‌کنندگان گزارش نهایی مرحله نخست، فرایند تحلیل یا مقوله‌های به دست آمده را بازبینی کرده و نظر خود را در ارتباط با آنها ابراز داشتند؛ چند تن از اساتید علوم تربیتی، به بررسی یافته‌ها پرداختند و درباره آنها اظهار نظر کردند؛ به طور همزمان از

مشارکت‌کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها کمک گرفته شد و با توجه به پیشینه، محقق در زمینه برنامه درسی سعی کرد تا با تکیه بر پرسیدن سوالات باز و نیز کدگذاری با ذهن باز و با توجه به مساله اصلی پژوهش در قالب مدل نظامند به پیش رود تا در حد امکان از سوگیری‌ها احتراز شود. پایایی به همسانی یافته‌های پژوهش اطلاق می‌شود. در این پژوهش برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام شده از پایایی باز آزمون و روش توافق درون موضوعی بین دو کدگذار استفاده شد. برای این منظور، از یک مدرس دانشگاه که بر موضوع تحقیق خبره بود، درخواست شد به عنوان همکار در این پژوهش شرکت کند سپس محقق به همراه همکار پژوهش سه متن را کدگذاری و درصد توافق درون موضوعی را که به عنوان شاخص پایایی پژوهش به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه کردند.

$$\text{درصد توافق درون موضوعی} = \frac{2 * \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل توافقات}} * 100$$

جدول ۲. محاسبه پایایی باز آزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بین دو کدگذار
۱	m2	۴۲	۱۸	۷	۸۵
۲	m6	۳۴	۱۵	۸	۸۸
۳	m10	۴۱	۱۷	۹	۸۲
	کل	۱۰۳	۴۸	۲۴	۸۵

همان‌طوری که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، پایایی بین دو کدگذار برای متون انجام شده در پژوهش با استفاده از فرمول ذکر شده برابر با ۸۵ درصد است با توجه به اینکه میزان ضریب پایایی بیش از ۶۰ درصد است قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تایید شده و می‌توان گفت که ضریب پایایی مناسب است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش بر مبنای هدف و سوالات پژوهش یافته‌های حاصل از فرایند گردآوری، طبقه‌بندی و تحلیل داده‌ها آورده شده است. برای پاسخ به سوال پژوهش چنانکه اشاره شد، پژوهشگر ادبیات و پیشینه پژوهش را بررسی و عوامل و شاخص‌های مرتبط با جذب دانشجو خارجی و برنامه درسی شناسایی و متن و مفاد فرم مصاحبه را تنظیم و به اجرای مصاحبه‌ها پرداخته شد. در جدول ۳ نمونه‌ای از ابعاد مفاهیم و کدگذاری باز استخراج شده از مصاحبه‌ها به عنوان ابعاد و مولفه و شاخص‌های مهم برای جذب دانشجو خارجی با تاکید بر برنامه درسی آورده شده است.

جدول ۳. مقولات استخراج شده از تحلیل‌ها

ابعاد انتخابی	محوری	مفاهیم	کدگذاری باز
		جایگاه علمی	اساتید متخصص m2s2، تقویت آموزش و پژوهش m4s7، منابع آموزشی به روز
		دانشگاه	دنیای m6s6، جایگاه علمی m11s1، امکانات آموزشی m3s6 تجربه تحصیل متفاوت m5s5
	جایگاه علمی دانشگاه	همکاری‌های علمی و پژوهشی	افزایش همکاری علمی m1s5، m5s1 مرجعیت علمی m2s1 خدمات رفاهی و پشتیبانی m4s2 شناسایی نقاط قوت و ضعف m12s4 امکانات لازم آموزشی پژوهشی m12s2
		ارائه نظریه های علمی	ارائه نظریه های علمی m11s7 محیط بین‌المللی m10s1-5، محیطی غنی از علم و نظریه m10s1 محیط فرا ملی
		دعوت متخصصین بین‌المللی	تدریس توسط اساتید مجرب m2s2 کادر آموزش دیده m12s2 m7s5 تفکر بین‌المللی کارکنان m12s2 هیات علمی بین‌المللی m10s5 تسهیلات آموزشی خوب m2s3
		گردش و مغزها	استعدادهای برجسته m4s5 گردش نخبگان و مغزها m10s1، دانشجویان نخبه m8s1، گردش اطلاعات علمی m8s7
	ارتباطات آکادمیک	آشنایی با دیدگاه‌های آموزشی دیگر کشورها	شناخت سایر نظام‌ها m12s4-، کنفرانس‌های آموزشی m4s1، همکاری دانشگاه‌ها m1s6، ارتباط فرامرزی m2s5 مدارک بین‌المللی m1s1، اهداف مشترک m1s2 اساتید فراملی m6s1
		رقابت	شیوه آموزشی متفاوت m6s6، دانش پذیر بودن m4s1، رقابت دانشگاهها m8s7، حضور در صحنه جهانی m9s4
		انجام پژوهش با اساتید مطرح دنیا	تجربیات پژوهشی m1s1- تجربه عملی m1s1 تجربه کاری و تحصیلی m2s6 تجربه بین‌المللی اساتید m6s5
	اشتراک گذاری دانش	تحقیقات مشترک با دانشگاه‌های دنیا	همکاری در پروژه های مشترک m9s1، تحقیقات مشترک m8s1، اهداف آموزشی مشترک m1s2، دسترسی به نظریات جدید
		اشتراک گذاری دانش خود با جهان	اشتراک گذاری دانش با جهان m7s7، بکارگیری دانش در سایر نقاط دنیا m9s5 تبادل علم و فناوری m2s7
		ماموریت های پژوهشی	ماموریت پژوهشی m4s1، مطالعات پژوهشی m12s1 فرصت مطالعاتی m4s1، فرصت مطالعاتی برای اساتید m6s1
		صدور دانش به خارج از مرزها	عرضه تولیدات به دنیا m7s5، اشتراک گذاری علمی با جهان m7s7، فضای آموزشی بین‌المللی m10s5، برقراری ارتباطات جهانی m4s5، منابع اطلاعات علمی به روز m8s4
	گسترش دانش بین‌المللی	محوریت برنامه درسی بر مسائل دانش جهانی	تمرکز بر تنوع در سها m1s5 محوریت بر دانش جهانی m6s4 تمرینات متناسب با فرهنگ کشور دانشجو m2s4 استانداردهای بین‌المللی m11s2، سرفصلهای دروس مرتبط با کشور میزبان m5s4
		روش یاددهی - یادگیری مبتنی بر تحلیل انتقادی	آموزش تفکر انتقادی m6s4 سبک‌های گوناگون یاددهی یادگیری m8s4 امکانات آموزشی و کمک آموزشی m10s2 یادگیرنده - محور m9s4
	محتوای بین‌المللی	استفاده از روش‌های سستی و الکترونیکی	استفاده از روش‌های سستی و مبتنی بر تکنولوژی m5s4 ارتباط و آموزش تصویری m9s4، استفاده از تصاویر و غیره در کلاسهای درس m3s4

شرایط علمی

تجربیات فرامیلتی

ارتباطات آکادمیک

اشتراک گذاری دانش

گسترش دانش بین‌المللی

تجربیات فرامیلتی

راهبردها

عدم تطابق دروس با استاندارد بین‌المللی روش ارزشیابی در محتوا	محتوای استاندارد جهانی m7s4 ایجاد تعادل در محتوا m2s4. ارائه منابع آموزشی به روز دنیا m6s6. ارائه محتوا روز دنیا m8s4 ارزشیابی بر اساس درک و فرهنگ دانشجوی m4s4. لحاظ نکردن مباحث متعصبانه در محتوا m2s4. ارزشیابی ترکیبی m5s4
استاندارد سازی محتوای برنامه درسی منابع آموزشی به روز	استاندارد سازی محتواهای درسی m7s4. استانداردسازی محتوا روز جهانی m9s6. محتوا برنامه درسی بروز m10s5. عدم غنای محتوا دروس m12s6. محتوا بین‌المللی m7s5 ارائه منابع آموزشی به روز m1s5. منابع آموزشی استاندارد و بروز
ارتباط فرامری با دیگر دانشگاهها برقراری ارتباطات جهانی مواد درسی با تمرکز بر مسائل روز دنیا آشنایی با دیدگاههای آموزشی دیگر کشورها	آشنایی با دانشگاههای کشورهای همجوار m1s7. ارتباط فرامری با دانشگاههای همجوار m2s5. تبادل دانش بین نخبگان m10s1 فعالیت های پژوهشی خارج از مرز m6s5. اهداف مشترک آموزشی m8s5. همکاری های گفتگو محور m8s7 مواد درسی با تمرکز بر مسائل جهانی m3s5. حضور در عرصه بین‌المللی علمی m11s5. ایجاد مباحث علمی در سطح منطقه m12s4 آشنایی با دیدگاههای آموزشی دیگر کشورها m5s5. گسترش شبکه های ارتباطی m12s5. تفاوت برنامه درسی با دانشگاههای معتبر جهان m12s6. برنامه‌های درسی متنوع و به روز m2s2
تعادل بین صادرات و واردات دانش بکارگیری دانش فرا گرفته شده در سایر نقاط دنیا آموزش زبان فارسی زبانهای متنوع آموزشی آشنایی اساتید با زبان خارجی ایجاد فرصت های شغلی بازار کار دانشجویان	برنامه درسی منعطف و متنوع m5s2. انتخاب دروس توسط دانشجویان m5s4. کاهش حجم مطالب m5s4. پرهیز از تعصبات فرهنگی m6s4. تعادل بین صادرات و واردات دانش m7s5 برنامه درسی به زبان بین‌المللی m10s4. برنامه درسی بین‌المللی m12s. بکارگیری دانش در سایر نقاط دنیا m9s5. شهرت دانشجویان در میان جامعه بین‌المللی m4s5 آموزش فارسی در کنار انگلیسی m8s6. ایجاد مراکز آموزشی زبان فارسی m1s2 زبانهای متنوع آموزشی m2s3. یادگیری فرهنگ ها و زبان های گوناگون m2s7. m6s6. m5s4 تسلط اساتید به زبان انگلیسی m8s6. عدم آشنایی اساتید با زبان انگلیسی m1s6 اساتید مسلط به انگلیسی و عربی m1s2 ایجاد فرصت های شغلی m2s3. امنیت فرصت های شغلی m11s1. ایجاد شغل برای دانشجویان m6s7. فرصت های شغلی m8s1. برگزاری کارگاهها با صنعت برای بازار کار دانشجویان
امکانات آموزشی وفضای محیطی اعتماد و ارتباط	راهنمایی تحصیلی و مشاوره m3s1، امکانات فرهنگی m9s2. فضای فیزیکی مناسب m10s2. نمرات تحصیلی دانشجویان m2s6. امکانات محیط زندگی m3s2 درک و نگرش دانشجویان m4s7، تعامل با محیط آموزشی جدید m5s5 ارتباط دانشجویان خارجی با سایر دانشجویان m3s1. ارتباط با اساتید و دانشجویان دیگر m6s6. ارتباط بین استاد و دانشجویان m7s4. تعامل و ارتباطات مشارکتی در کلاس m9s4

هم‌اندیشی منطقه ای

برنامه درسی فراملی

دانش زبان علمی

توسعه مفهومی

شرایط زمینه ای

تعاملات اجتماعی

شکل‌گیری فضای بین فرهنگی	تنوع فرهنگی m2s7 تجربه تحصیلی چند فرهنگی m3s5 توسعه مهارت های بین فرهنگی m3s5 درک بین فرهنگی m10s7	اشاعه و انتقال فرهنگ	اشاعه، انتقال فرهنگ		
هویت، اشاعه و انتقال فرهنگ	آشنایی با فرهنگ سایر ملل m8s4 وجود تفاوت‌های فرهنگی - m6s6 عدم آشنایی با فرهنگ مقصد m6s6 عوامل فرهنگی و اجتماعی m7s1 اشاعه و انتقال فرهنگ ایران m7s4				
ارتباط با فرهنگ های گوناگون	ارتباط با فرهنگ محلی m1s5 تجربه فرهنگ های گوناگون m2s7 آشنایی با فرهنگ کشور میزبان m3s5 تنوع فرهنگی m5s5 آشنایی با فرهنگ های دیگر m8s4				
تبلیغات لازم در سایت دانشگاه	بارگزاری برنامه‌ها بر روی سایت دانشگاه m1s2 زبانهای کشورهای مجاور در سایت دانشگاه m1s3 تبلیغات لازم بر روی سایت دانشگاه m1s4 تبلیغ دانشگاه ورشته های گوناگون m1s4	تبلیغات رسانه ای			
توانمند سازی با فناوری های نوین	استفاده از فناوریهای نوین آموزشی m12s2 برخورداری از فناوری های آموزشی m10s2 امکانات سخت افزاری و نرم افزاری m12s2 افتتاح نمایندگی	اقتصادی و تجاری			
افتتاح نمایندگی سرمایه گذاری و منابع مالی	افتتاح نمایندگی دانشگاه در کشورهای همجوار - m1s4 جذب توریست m1s7 افزایش درآمد دانشگاهها m3s6 درآمدزایی در بخش اقتصادی m3s7 سرمایه گذاری و منابع مالی m1s2 برنامه‌های مالی و حمایتی m2s3 هزینه تحصیل و زندگی m4s5 شهریه، مسکن m4s6 هزینه معیشتی و بهداشتی m4s6 کمکهای مالی m6s2 حمایت مالی m7s2 اقتصاد و مالی m10s2				
سیاست‌گذاری شفاف برنامه ریزی بلند مدت	تناسب ساختار سیاسی m10s2 - مصرف کننده نباشیم m7s5 توسعه صنعت فناوری m2s3 مهیا نبودن زیرساخت ها m3s6 ارتباط دانشگاه با صنعت m8s1 ، امکانات و تجهیزات آموزشی m1s2 موانع ساختاری و رفاهی m8s6 تجهیز کتابخانه ها، لابراتوارها m2s2 دسترسی سریع و اینترنت، m2s2 خدمات و پشتیبانی m3s1 مشکلات تحصیل در کشور خارجی m5s6	عوامل ساختاری	پروتکل های اداری	عوامل مداخله گر	
فرایند اداری پیچیده وجود قوانین و مقررات، ایجاد تفاهم و صلح پایدار	دریافت ویزای تحصیلی m5s6 - m5s6 مشکلات سیاستهای مهاجرتی m5s7 روند تمدید اقامت و ویزا m1s6 تسهیل در قوانین و مقررات m7s8 ، وجود قوانین و مقررات m3s6 m10s6 گناه متمرکز از بالا به پایین m1s6 ، ارائه بورسیه ها m6s2 افزایش امنیت ملی m4s7 صلح و امنیت داخلی، منطقه ای و جهانی m9s7 برقراری ارتباطات جهانی m4s5	قوانین و سیاست‌ها			
ایجاد نگاههای گفتگو محور بهبود روابط آکادمیک دیپلماسی درآمد دانشگاه و شهر میزبان	دیدگاه های گفتگو محور m9s7 ارتباط فرامرزی با دیگر دانشگاهها - همکاری های گفتگو محور m8s7 بهبود روابط و دیپلماتیک m4s7 آکادمیک دیپلماسی m5s7 افزایش روابط بین المللی m10s7 درآمدزایی m3s7 جذب توریست m1s7 سرمایه گذاری مشترک m8s5 ارتقا رتبه دانشگاه m1s7 افزایش رتبه ملی دانشگاه m1s7 افزایش اعتبار و رتبه دانشگاه m4s7 افزایش اعتبار و رتبه دانشگاه m1s7	تفاهم و صلح پایدار	یکپارچگی جهانی	پیامدها	
افزایش اعتبار و رتبه دانشگاه		اقتصاد دانشی			

رشد اقتصادی	شهرت دانشگاه m11s1 بین‌المللی و برندسازی m12s6 رشد اقتصادی m12s7	جایگزینی اقتصاد دانشی بجای اقتصاد نفتی m5s2
بهبود اقتصاد شهر	بهبود وضع اقتصادی m1s7 ایجاد درآمد برای دانشجو و کشور m6s7	و منطقه
آموزش شهروند جهانی	توسعه شهروند جهانی m7s7 آموزش شهروند جهانی m12s7	
تربیت نیرو برای بازار جهانی	تربیت افراد ملی و بین‌المللی m4s7 تربیت نیرو برای بازار جهانی m6s7	
حضور در عرصه های بین‌المللی	حضور در عرصه‌های بین‌المللی m11s2 پیشرفت علم و فناوری m10s1 حضور های بین‌المللی	در صحنه جهانی با نگاه میان فرهنگی m9s6
توسعه و تقویت آموزش و پژوهش	تقویت آموزش و پژوهش m4s7 افزایش علم و دانش m7s7 افزایش کیفیت آموزش و پژوهش	فعالیت‌های پژوهشی m8s7
اشتراک گذاری دانش خود با جهان	اشتراک گذاری دانش با جهان m4s2 بکارگیری دانش در سایر نقاط دنیا m9s5	آشنایی با دیدگاه‌های آموزشی دیگر کشورها m5s5
رقابت با دانشگاه‌های برتر دنیا	افزایش شهرت آموزش عالی m3s5 افزایش رقابت با دانشگاه‌های برتر جهان m11s7	فعالیت‌های پژوهشی خارج از مرز m6s5
معرفی ایده ها جدید در سطح جهان	معرفی ایده‌ها در سطح جهان m2s7 دسترسی به جدیدترین ایده‌ها در نقاط گوناگون دنیا m2s3	دسترسی به نظریات جدید m11s2 عرضه تولیدات به دنیا m7s5

تربیت افراد بین‌المللی

توسعه علم و فناوری

در این مرحله نظریه پرداز داده بنیاد مقوله محوری (که سایر مقولات بر محور آن می‌شوند و کلیتی را تشکیل می‌دهند) به طور روش مند انتخاب و با ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها به نگارش نظریه اقدام می‌کند که برای فرایندی که در پژوهش مطالعه شده است، ارائه می‌دهد (Danai fard & Emami, 2006). جدول زیر ابعاد، مولفه و شاخص‌های جذب دانشجو خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. ابعاد، مولفه ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی

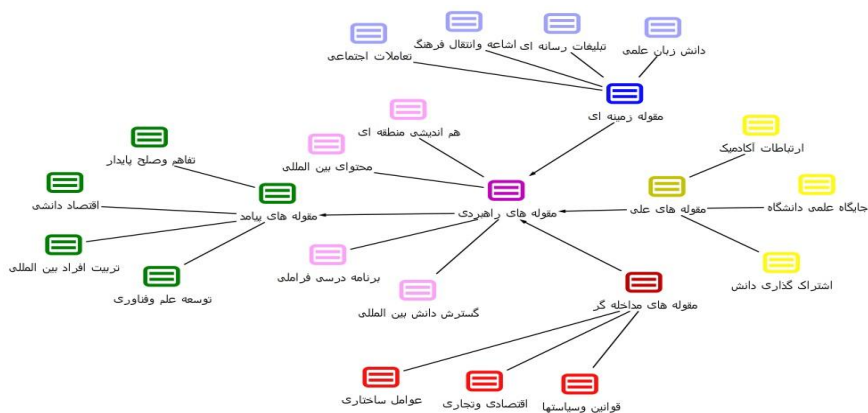
ردیف	ابعاد	مولفه ها	شاخص ها
۱	عوامل علی	جایگاه علمی دانشگاه	همکاری های علمی پژوهشی
۲			استفاده از دانش روز دنیا
۳			ارائه نظریه های علمی
۴			دعوت از متخصصین بین‌المللی
۵		ارتباطات آکادمیک	برقراری ارتباطات جهانی
۶			رقابت دانشگاه با دانشگاه‌های برتر دنیا
۷			گردش نخبگان و مغزها
۸		اشتراک گذاری دانش	انجام پژوهش با اساتید در دانشگاه‌های مطرح دنیا
۹			تحقیقات مشترک با دانشگاه‌های برتر دنیا

ماموریت های پژوهشی			۱۰
اشتراک گذاری دانش خود با جهان			۱۱
تبادل دانشجو از ملیت های گوناگون	جذب دانشجو	پدیده محوری	۱۲
حضور درنمایشگاههای علمی بین‌المللی و منطقه ای	خارجی		۱۳
نمایش دستاوردهای مهم دانشگاه از راه سایت دانشگاه			۱۴
برگزاری همایش درکشورهای هدف در راستای جذب			۱۵
آموزش زبان فارسی	دانش زبان علمی	شرایط زمینه ای	۱۶
توانمندی اساتید با زبانهای عربی و انگلیسی			۱۷
آشنایی کارکنان با زبان و برخورد با دانشجویان خارجی			۱۸
هویت فرهنگی و اشاعه وانتقال فرهنگ	اشاعه وانتقال فرهنگ		۱۹
شکل گیری فضای بین فرهنگی			۲۰
ارتباط با فرهنگ ها وجوامع گوناگون			۲۱
تبلیغات لازم بر روی سایت اینترنتی دانشگاه،	تبلیغات رسانه ای		۲۲
افتتاح نمایندگی دانشگاه در کشورهای همجوار			۲۳
توانمند سازی با فناوری های نوین آموزشی			۲۴
سرمایه گذاری و منابع مالی	اقتصادی و تجاری	عوامل مداخله گر	۲۵
برنامه‌های مالی و حمایتی			۲۶
سیاست گذاری شفاف	مسائل ساختاری		۲۷
برنامه ریزی بلند مدت			۲۸
موانع ساختاری ورفاهی			۲۹
فرایند اداری پیچیده از لحاظ ویزا گرفتن	قوانین و سیاست‌ها		۳۰
وجود قوانین ومقررات			۳۱
ارائه بورسیه ها			۳۲
محوریت برنامه درسی بر مسائل دانش جهانی	گسترش دانش	عوامل راهبردی	۳۳
صدور دانش به خارج از مرزها	بین‌المللی		۳۴
روش یاددهی-یادگیری مبتنی بر تحلیل انتقادی			۳۵
استفاده از روش‌های سنتی درکنارروش‌های مبتنی برتکنولوژی	محتوای بین‌المللی		۳۶
تطابق نداشتن دروس با استانداردهای بین‌المللی			۳۷
روش ارزشیابی بر اساس درک و فرهنگ دانشجو			۳۸
استاندارد سازی محتوای برنامه درسی			۳۹
منابع آموزشی به روز	هم اندیشی منطقه ای		۴۰
ارتباط فرامرزی با دیگر دانشگاهها			۴۱
برقراری ارتباطات جهانی			۴۲
دروس ومواد درسی با تمرکز بر مسائل روز دنیا			۴۳
آشنایی باروشها ودیدگاههای آموزشی دیگر کشورها	برنامه درسی فراملی		۴۴
تعادل.بین صادرات و واردات دانش			۴۵

بکارگیری دانش فرا گرفته شده در سایر نقاط دنیا	۴۶
پیامدها	۴۷
تفاهم وصلح پایدار	۴۸
دستیابی به تفاهم بین‌المللی	۴۹
ایجاد نگاه های گفتگومحور	۵۰
بهبود روابط آکادمیک دیپلماسی	۵۱
اقتصاد دانشی	۵۲
افزایش درآمد دانشگاه ها و شهر میزبان	۵۳
افزایش اعتبار ورتبه دانشگاه	۵۴
رشد اقتصادی	۵۵
بهبود وضع اقتصادی شهر و منطقه	۵۶
آموزش شهروند جهانی	۵۷
تربیت افراد بین‌المللی	۵۸
تربیت نیرو برای بازار جهانی	۵۹
حضور در عرصه های بین‌المللی علمی	۶۰
توسعه علم و فناوری	
اشتراک گذاری دانش و اطلاعات خود باجهان	
دسترسی به جدیدترین ایده ها درنقاط گوناگون دنیا	
معرفی ایده ها و نوآوری های جدید در سطح جهان	

همان‌گونه که درجدول بالا (۴) طبقه بندی شده است یافته ها شامل ۱۸ مولفه است که عوامل متعددی در جذب دانشجویان خارجی موثرند. یکی از مهم‌ترین آنها که می‌تواند دراین زمینه کارساز باشد، برنامه درسی درآموزش عالی است و این نکته درخصوص کلیه موسسات آموزش عالی و دانشگاههایی که به نوعی درفرایند آموزش عالی بین‌المللی قرار می‌گیرد، مصداق دارد از یک سو، برنامه درسی باید زمینه‌ها و عناصر لازم برای پاسخگویی به نیازهای دانشجویانی که از سایر کشورها مراجعه می‌کنند و هدف‌شان در راستای اهداف آموزش بین‌المللی است، ضمن پیشرفت‌های آکادمیک، کسب تجربه‌های فرهنگی، آشنایی با زبان کشور میزبان و هم‌چنین، شناساندن معرفی فرهنگ خود است، فراهم کند و از سوی دیگر، زمینه ها و عناصر لازم به منظور آماده ساختن دانشجویان داخلی برای کسب آموزش و یادگیری و تجربه از محیط‌های آموزشی خارج از کشور (چه مستقیم و چه مجازی) را ایجاد کند که البته، مدیریت و سازماندهی چنین برنامه‌هایی بسیار حساس است و در این خصوص، توجه جدی به برنامه‌های درسی بسیار ضروری است (Arefi, 2005).

شکل ۱. الگوی مبتنی بر نظریه داده بنیاد

بحث و نتیجه‌گیری

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه‌داری از جهات گوناگونی دارای اهمیت است، مهمترین دلیل آن ایجاد فضایی رقابتی برای بالا بردن استانداردهای آموزشی، کیفیت تدریس و پژوهش و به روز رسانی سطح علمی دانشگاهها در داخل است. حضور دانشجویان خوب و مستعد از کشورهای دیگر به ارتقا فضای انگیزشی در دانشگاه کمک می‌کند و ارتباطات و مراودات علمی را توسعه می‌دهد. هدف این مقاله شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه‌داری بوده است. در این بخش به تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویان خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه‌داری پرداخته می‌شود. برای انجام پژوهش با توجه به ماهیت و هدف پژوهش از رویکرد کیفی با رهیافت سیستماتیک مبتنی بر نظریه داده بنیاد بهره گرفته شد و پدیده محوری مورد مطالعه ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی بود برای انجام مصاحبه‌ها از جامعه آماری مدیران و روسای دفاتر بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه ۱۲ نفر به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و با روش مصاحبه داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز گردآوری شد. یافته‌های پژوهش حکایت از این دارد برای جذب دانشجوی خارجی با تاکید بر برنامه‌داری می‌بایست شش بعد ۱۸ مولفه و ۶۰ شاخص مورد توجه قرار گیرد ابعاد شش‌گانه شامل شرایط علمی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها. مولفه‌های هیجده‌گانه شامل: جایگاه علمی دانشگاه، ارتباطات آکادمیک، اشتراک‌گذاری دانش، جذب دانشجوی خارجی، دانش، دانش زبان علمی، اشاعه و انتقال فرهنگ، تبلیغات رسانه‌ای، اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاست‌ها، گسترش دانش بین‌المللی، محتوای بین‌المللی، هم‌اندیشی منطقه‌ای، برنامه‌داری فراملی، تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین‌المللی، توسعه علم و فناوری شاخص‌های ۶۰ گانه در جدول ۴ ارائه شده است.

بررسی وجوه اشتراک این پژوهش با ادبیات پژوهش نشان می‌دهد نتایج این پژوهش با نتایج مطالعاتی چون Zamani Aldieri et al., (2022), (Laureti et al., 2022), (Berchin, 2017), (Jellilund et al., 2019), (2014) Menesh and Mohammadi (al., 2017), (Ramiro & Claudia, 2022) همسو می‌باشد که برخی وجوه اشتراک این پژوهش با مطالعات دیگر به تفکیک ابعاد و مولفه‌ها و شاخص‌ها تبیین شده است در بعد شرایط علمی در همه این پژوهش‌ها بر همکاری‌های آموزشی، پژوهشی، هیات علمی، رویکرد علمی دانشگاهی، کارایی اجتماعی، سرمایه انسانی، جهانی شدن، سیاست‌های مهاجرتی، جذب استعدادها، همکاری‌های خارجی، همکاری‌های علمی، تقویت هم‌افزایی دانش تاکید شده است. بعد دوم عوامل زمینه‌ای که بیان‌کننده چهار مقوله محوری شامل: دانش زبان علمی، تعاملات اجتماعی، تبلیغات رسانه‌ای، اشاعه و انتقال فرهنگ است. نتایج پژوهش‌های (Jellilund et al., 2015), (Mansouri Greger et al., 2014), (Zamani Menesh and Mohammadi, 2017), (al, 2021), (Ludmila, 2015), (Berchin, 2017), (Alaklabi, 2021) با نتایج این پژوهش همسو می‌باشد. در همه این پژوهش‌ها بر ظرفیت دانشگاه، جوسازمانی، نگرش بین‌المللی، توسعه حرفه‌ای، آشنایی با زبان و فرهنگ ایرانی، مشتری‌گرایی، تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی، گسترش دیدگاه چند فرهنگی، تعاملات دانشجویان، توسعه پایدار در سطح ملی و بین‌المللی تاکید دارند. بعد سوم عوامل مداخله‌گر که بیان‌کننده سه مقوله محوری: اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاست‌هاست این نتایج با پژوهش‌های (Zamani Menesh and Mohammad, 2017), (Mehdi and Barani, 2017), (Alaklabi et al., 2021), (Laureti, 2022), (2014) همسوست زیرا بر شاخص‌هایی چون شرایط سیاسی کشور، جهانی شدن، زیرساخت‌ها، سیاست‌گذاری، محدودیت‌های سفر دانشجویان، سیاست و تمرکززدایی مسئولان، مسئولیت‌پذیری،

مقررات و دستورالعمل‌های اداری و آموزشی تاکید دارند. بعد چهارم عوامل راهبردی که بیان‌کننده چهار مقوله محوری: گسترش دانش بین‌المللی، محتوای بین‌المللی، هم‌اندیشی منطقه‌ای، برنامه درسی فراملی است. که این نتایج با پژوهش‌های (Zandi et al (2017) Mansouri Gregar et al (2015)، (Ramiro & Claudia, 2022)، (Jimes et al., 2013) همخوانی دارد که بر شاخص‌هایی چون داشتن برنامه استراتژیک، اهمیت محتوا، بهبود کیفیت منابع آموزشی، تکنیک‌های آموزشی و فناوری و اطلاعاتی، خدمات خلاقانه، شناخت نظام‌های آموزشی، توانمندی و شایستگی، شناسایی پیشرفت‌های علمی به دیگر کشورها، برقراری ارتباط با کشورهای همسایه از راه تدریس به زبان انگلیسی، نقش معلم و ارزشیابی، بین‌المللی کردن برنامه درسی، برنامه آموزشی باکیفیت، ارتباط آموزش با برنامه درسی، کارآمدی فعالیت‌های فکری و برنامه درسی تاکید دارند. بعد پنجم پیامدها که بیان‌کننده چهار مقوله محوری: تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین‌المللی، توانمندی علمی ک شور از جمله مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویان خارجی بود. که با نتایج پژوهش (Zahid Bablan et al., 2021)، (Ludmila, 2015)، (Laureti et al., 2022)، (Aldieri et al., 2017) هم راستا می‌باشد که بر توسعه دیپلماسی، افزایش کیفیت، حل مسائل و مشکلات، معرفی تمدن ایرانی به دنیا، درآمدزایی، خودکفایی اقتصادی، رشد اقتصادی، توسعه با کیفیت علم، تقویت هم‌افزایی دانش و پژوهش تاکید دارند. این پژوهش با نگاهی جامع ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویان خارجی شناسایی و تبیین نمود و در قالب مدلی مفهومی پیشنهاد شد. براساس یافته‌های پژوهش، مدل ارائه شده می‌تواند در جذب دانشجویان خارجی موثر و مطلوب باشد زیرا برنامه درسی بین‌المللی تاکیدش بر گنجاندن مطالبی است که به دانشجویان خارجی درکسب صلاحیت‌های بین‌المللی و آماده سازی برای شهروند جهانی کمک کند. اکثر صاحب نظران معتقدند بین‌المللی سازی برنامه درسی باعث جذب و ارتقا دانشجویان خارجی می‌باشد. بنابراین، با توجه به نتایج بدست آمده و در راستای نیل به استراتژی جذب دانشجویان خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- پژوهش به عنوان مبنای سیاست گذاری در این زمینه قلمداد گردد و در این راستا از تجارب بین‌المللی در زمینه روند پذیرش دانشجوی خارجی، همکاری‌های بین‌المللی دانشگاهها در حوزه برنامه درسی بهره گیری شود.
- سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزش عالی باید در زمینه جذب دانشجویان و روابط بین الملل و نیز در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی، علمی، آموزشی و سازمانی تمهیداتی اندیشیده شود.
- از پیچیدگی‌های اداری و بوروکراتیک کاسته شود زیرا که تسهیل کردن این امر راهکاری مهم در جذب دانشجوی خارجی و ارتباطات بین‌المللی دانشگاهها می‌باشد.

محدودیت‌های پژوهش

در تمام پژوهش‌هایی که صورت می‌گیرد محدودیت‌ها جز لاینفک تحقیق هستند زیرا همین محدودیت‌ها هستند که زمینه را برای پژوهش‌های آینده و جدید فراهم می‌سازد این پژوهش هم از این قاعده مستثنی نمی‌باشد بنابراین، از جمله محدودیت‌های این پژوهش شامل:

- خلا تحقیقاتی و محدود بودن مستندات و منابع اطلاعاتی لازم در زمینه دانشجویان خارجی و برنامه درسی را می‌توان نام برد.
- زمان بر بودن مصاحبه‌ها و جمع‌آوری اطلاعات.

- این پژوهش در شهر کرمانشاه صورت گرفته و تعداد کمی دفاتر امور بین الملل جهت تعداد افراد جامعه و نمونه وجود داشت.

References

- Alaklabi, M., Alaklabi, J. & Almuhlaifi, A. (2021). Impacts of COVID-19 on International Students in the Higher Education Studies, v11n3 p37-42.
- Aldieri, L., Kotsemir, M. & Vinci, CP. (2017). the impact of research collaboration on academic performance: An empirical analysis for some European countries, *Socio-Economic Planning Sciences*;
- Arefi, M., Hijazi, B. & Qahiri, R. (1386). The effects of international communication of higher education in higher education curricula. *Bi-Quarterly Journal of Management and Planning in Educational Systems*, Course 1, Number 1, pp. 20-8. (Persian)
- Ayah, R., Jessani, N. & Mafuta, EM. (2014). Institutional capacity for health systems research in East and Central African schools of public health: knowledge translation and effective communication. *Health Res Policy Sys*: 12:1e9. [DOI: 10.1186/1478 -4505 -12 -20]
- Azimaraghi, O MA. (2017). International Students Seeking Medical Education in Iran; Challenges and Opportunities. *Acad J Surg*.; 4(1):1-2
- Berchin, I. B. (2017). the importance of International Conferences on Sustainable Development as Higher Education Institutions' strategies to promote sustainability: case study in Brazil *Journal of Cleaner*.
- Börjesson, M. (2017). The Global space of international students in 2010. *Journal of Ethnic* .
- Danaeifard, H. & Emami, S.M. (1386). Qualitative research strategies: a reflection on foundational theorizing, *Management Thought*, 69-97. (Persian)
doi: 10.1016/j.seps.2017.05.003.
- Einterz, RM., Kimaiyo, S., Mengech, HN., Khwa –Otsyula, BO., Esamai, F., Quigley, F. & Mamlin, J.J. Responding to the HIV pandemic: the power of an academic medical partnership. *Academic Medicine* 2007; 82 (8): 812 - 8. [DOI:10.1097/ACM. 0b013e3180cc29f1]
- Fathi Vajargah, K., Arefi, M. & Zamani Manesh, H. (2010). Examining the obstacles to the admission of foreign students in universities and higher education institutions. (62): 65-80. (Persian)
- Fathi Vajargah, K. (2015). Curriculum towards new identities, an explanation of contemporary theories of curriculum. *Neshar Aizh*. (Persian)
- Fragouli, E. (2020). Internationalizing the Curriculum. *International Journal of Higher Education Management (IJHEM)*. 6(2), 18-30.
- Hazelkorn, E. (2011). Globalization and the Reputation Race in Rankings and the Reshaping of Higher Education: the Battle for World Class Excellence. *Palgrave MacMillan*. 1-5.
- Jalilvand, H., Abdi, M. & Shahidi, M. (2019). Determining the criteria for recruiting foreign students in universities of medical sciences from the point of view of professors. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 20, 194-204. (Persian)
- Jones, E. (2016). Mobility graduate employability and local internationalisation. In *Global and local internationalisation*. Rotterdam: Sense Publishers; [DOI:10.1007/978-94-6300-301-8_15]
- Khorasani, A. (2016). *International Higher Education*. Shahid Beheshti University. (Persian)
- Laureti, I., Costantiniello, A., Matarrese, M. & Leogrande, A. (2022). Foreign doctorate student in Europe. available at SSRN4032975.
- Mahdi, R. & Barani, S. (2017). Development of human resources related to international students in Iranian universities. *Iran Higher Education*, 10(4), pp. 112-87. (Persian)
- Maneshgar, M., Fathi Vajargah, K. & Hamidi Far, F. (1400). International anesthesiology of the curriculum of universities and educational institutes in free regions of the country, two quarterly studies of higher education curriculum, year 12, number 24, pp. 37-74. (Persian)
- Mansouri Greger, R., Salehi, A. & Abbasi, A. (2015). Features of the curriculum in the era of globalization and internationalization of the curriculum. *Research Quarterly in Curriculum Planning*, Year 13, Number 5. (Persian)
- Mehravar Giglo, S., Khorsandi Taskoh, A., Ghiashi Nadushan, S., & Abbaspour, AS. (2019). Identifying the factors hindering international scientific cooperation in the country's higher education system and providing a solution: a qualitative study of research in medical science education: 12, (3). pp. 68-78. (Persian)
- Mohseni Sahi, H. F. (2014). The impact of science and technology diplomacy on increasing the soft power of the Islamic Republic of Iran, *Management in Islamic University*, Volume 4, Number 97-116. (Persian)

- Moulai, H. (2017). Factors affecting the intercultural adaptation of foreign students in Iran; A case study of foreign students of Tehran University; Iranian Cultural Research Quarterly 11(3), serial 43, pp. 131-159. (Persian)
- Niazi, SH. & Sharmamm, Y. (2020). Quality improvements needed to attract foreign students. UNIVERSITY WORLD NEWS.
- Nowrozi, K., Azadi Ahmadabadi, J. & Akbarzadeh, M. (2014). Charitable financing of universities: identifying requirements and functions (a case study of Imam Sadiq University), Islamic Financial Research, 4th volume, number 7: 169-198. (Persian)
- Onkovych, H. (2019). Competitiveness of higher education of Ukraine in the conditions of information society: the collection of abstracts of the Second International Research and Practice Conference (Chernihiv, October 11, 2019) .
- Panahi, M., Abbaspour, A., Khorsandi Tasko, A. & Ghiashi Nadushan, S. (2019). Comparative analysis of cross-border higher education in the countries of the Persian Gulf region with the approach of international poles of education. Bi-quarterly magazine of management and planning in educational systems, volume 13, number 2, pp. 43-80. (Persian)
- Ramiro Gordan and Claudia Aponte. (2022). Internationalization of the curriculum with a connectivism approach. Procedia computer science 172.412-420. WWW.Sciencedirect.com.
- Tamrat, W. (2020). Internationalisation now a deliberate undertaking. UNIVERSITY WORLD NEWS
- Williams, J.H., Brehm, W. & Kitamura, Y. (2021). Measuring what matters? Mapping higher education internationalization in the Asia-Pacific. International Journal of Comparative Education and Development. 23(2).
- Zahid Bablan, AS., Mehravargiglio, S. & Kazemi, S. (2022). Designing a model for the development of international scientific cooperation in the country's higher education system with the approach of foundational data theory. Research in medical science education. Volume 12, Number 2, pp. 49-57. (Persian)
- Zakir Salehi, G. & Salehi Najafabadi, M. (2011). Providing strategies to attract foreign students in Iran. Iran Higher Education, 4(3) (consecutive 15), pp. 65-92. (Persian)
- Zamanimanes, H. & Mohammadi, A. (2014). Recruiting foreign students as a strategy economic self-sufficiency, the first international conference, Permanent Secretariat of the International Conference on Political and Economic Saga, pp. 1-5. (Persian)
- Zandi, B., Naqsh, S. & Tarkhan, R. A. (2017). Examining the dominant approach to the curriculum of the teachers of the first secondary school in Isfahan city. Journal of research on the curriculum of Zaizi, year 15, second term, number 32, pp. 191-204. (Persian).